

ਆਰ.ਐਸ.

ਸਿਵਲ ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਏ.ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.ਸਾਹਮਣੇ

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1964 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1359.

17 ਮਈ 1966

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1948 ਦਾ ਐੱਲ)-ਧਾਰਾਵਾਂ 21, 23 ਅਤੇ 28-ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼ (1949)-ਨਿਯਮ 14-ਏਕੀਕਰਨ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ-ਕੀ ਅਵੈਧ-ਏਕੀਕਰਨ ਫੀਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ-ਕੀ ਕੋਈ ਟੈਕਸ-ਧਾਰਾ 28-ਕੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ-ਨਿਯਮ 14-ਕੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ।

ਵਾਚਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਨਰ-ਵੰਡ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦਾ ਪੜਾਅ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮੁੜ-ਵੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਤੁਰੰਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ

578

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 1

ਉਸੇ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਏਕੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਲਈ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁੜ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਵੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੀਮ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਾਢੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ

ਇਹ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਾਰੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਾਚਿਆ ਕਿ 5 ਰੁਪਏ ਦੀ ਏਕੀਕਰਨ ਫੀਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫੀਸ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਟੈਕਸ। ਫੀਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਫੀਸ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਦਰ ਨਾਲ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹਾ ਹੈ।

ਵਾਚਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28(1) ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਕਸੁਰਤਾ ਫੀਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਸੁਰੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਆਧਾਰ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਫੀਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਆਪਹੁਦਰੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੌਂਪਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਾਚਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਨ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ, ਇਕਸਾਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕੋ ਢੰਗ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਓਨੀ ਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14, 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਦਰ ਦੀ ਲੋੜੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਏਕੀਕਰਨ ਫੀਸ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਲਾਘਾ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 17 ਨਵੰਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਆਖਰਕਾਰ 17 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼- ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਪਿੰਡ ਧਨਵਾਨਪੁਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁੜਗਾਉਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਰੂਪ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਰਾਮ ਰੰਗ, ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

579

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਏ.ਸੀ.ਜੇ.-ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁੜਗਾਉਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਧਨਵਾਨਪੁਰ ਦੇ 39 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ), ਨਾਰਨੋਲ; ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ, ਗੁੜਗਾਉਂ, ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਏਕੀਕਰਨ ਅਫਸਰ, ਗੁੜਗਾਉਂ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਪਿੰਡ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 (1948 ਦਾ ਐਕਟ 50), ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਈ ਮੁੜ ਵੰਡ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 1962 ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1 ਜੂਨ 1963 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਤਹਿਤ 8 ਜਨਵਰੀ, 1964 ਨੂੰ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 18 ਫਰਵਰੀ, 1964 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ (ਏਕੀਕਰਨ) ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ-ਵੰਡੀਕਰਨ ਨੂੰ ਏਕੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 21(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ 28 ਮਾਰਚ, 1964 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 26 ਜੁਲਾਈ, 1964 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 19 ਜੂਨ ਅਤੇ 20 ਜੂਨ, 1964 ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ

ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ 2 ਜੁਲਾਈ, 1964 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ 24 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ, 1964, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਸਕੀਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ

580

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 1

ਮੁੜ ਵੰਡ, ਨੂੰ ਵੀ। ਪਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੋ ਅਧਾਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਦੋ ਆਧਾਰ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਪੈਰਾ 32 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਅਤੇ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ। ਪੈਰਾ 10 ਅਤੇ 32 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪੱਤੀ ਨੱਥਵਾ ਅਤੇ ਪੱਤੀ ਖੁਸ਼ੀਰਾਮ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਦੋ ਪੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਤੀ ਨੱਥਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਲਗਭਗ 25 ਕਿੱਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ 12 ਕਿੱਲੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ 13 ਕਿੱਲਿਆਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 13 ਕਿੱਲਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਕਿੱਲਿਆਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਹਰੀਕਾ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 4 ਕਿੱਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਮੰਗੋ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੱਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ 1 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤੀ ਨੱਥਵਾ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ, ਗੁੜਗਾਓਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਸਥਿਤ 25 ਵਿੱਘੇ ਅਤੇ 7 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਯੋਜਨਾ ਵਜੋਂ ਰਾਖਵਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜਾਂ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਇਲਾਕਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਲੈਫਟ. ਹਰੀਕਾ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਛੇਵੇਂ ਬਲਾਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਮੰਗੋ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਖੇਤਰ 'ਬਚਤ' ਵਿੱਚੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇਵੇਂ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ

ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 16 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫਾਰਮ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਧਨਵਾਨਪੁਰ ਦੀ ਪਿੰਡ ਖੇੜਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੰਚਾਇਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਿਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫਾਰਮ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਲਾਭ ਇਕੱਲੇ ਪਿੰਡ ਧਨਵਾਨਪੁਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਖੇੜਕੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖ ਲਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਖੇੜਕੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਟਰਨ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23-ਏ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

581

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, 24 ਮਈ, 1965 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਕੀਮ ਦੀ ਆਈਟਮ 13 ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਕੀਮ ਦੀ ਮੱਦ 13 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ- "ਹਾੜੀ ਦੀ ਵਾਢੀ, 1964 ਦੀ ਕਟਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 1964 ਦੀ ਹਾੜੀ ਦੀ ਵਾਢੀ ਦੀ ਕਟਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਈਟਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ 1962 ਦੇ ਐਕਟ 25 ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1962 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਤੋਂ 4 ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਈਟਮ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜੂਨ 19 ਅਤੇ 20, 1964 ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦੂਜਾ ਨਵਾਂ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼, 1949 ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਏਕੀਕਰਨ ਫੀਸ

ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 5 ਰੁਪਏ ਵਸੂਲੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮ 14 ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ'। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਅਤੇ 1949 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਫ਼ਦ ਕਾਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 265 ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਫੀਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਫੀਸ ਦੀ ਫਲੈਟ ਦਰ ਦਾ ਚਾਰਜ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 1 ਤੋਂ 4 ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਫੀਸ ਇਕਸਾਰ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵਸੂਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਦਰ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੀਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਾਭ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਕੁਇਡ ਪ੍ਰੋ-ਕੇ ਦੇ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਖਰੀ ਬਿਆਨ ਫਿਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ 1961-62 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ, 159.76 ਲੱਖ ਏਕੜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਫੀਸ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ 728.12 ਲੱਖ ਆਈ ਸੀ। ਗਹਿਰ ਮੁਮਕਿਨ ਖੇਤਰ; ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਣਉਚਿਤ ਜ਼ਮੀਨ, ਚਾਰਜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਕੁੱਲ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

582

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967)1

ਖਰਚ ਰੁ. 978.65 ਲੱਖ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ 250.53 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਨਾਲ 1 ਤੋਂ 4 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸੀ ਗਈ ਦਰ ਅਤੇ ਅਸਲ ਲਾਗਤ 'ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਲਈ ਏਕੀਕਰਨ ਫੀਸ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਥਨ ਅਨੁਸੰਧਾਨ R-1 ਹੈ। ਸਾਲ 1962-63 ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰਕਬਾ 22.15 ਲੱਖ ਏਕੜ ਸੀ ਅਤੇ 5 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਏਕੀਕਰਨ ਫੀਸ 110.75 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਖਰਚਾ 124.16 ਲੱਖ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ 13.41 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਅਸਲ ਲਾਗਤ 'ਤੇ ਇਸ ਨੇ 5.61 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 1963-64 ਵਿੱਚ, 12.41 ਲੱਖ ਏਕੜ ਰਕਬਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਅਸਲ ਫੀਸ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ 62.05 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਖਰਚ 78.93 ਲੱਖ, ਸੀ 16.88 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਛੱਡ ਕੇ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ 16.88

ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ 6.03 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਇਕਸਾਰ ਲਾਗਤ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 1964-65 ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ 8.79 ਲੱਖ ਏਕੜ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਫੀਸ 43.95 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਖਰਚਾ 82.89 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋਇਆ ਸੀ 38.94 ਲੱਖ ਦਾ ਵਾਧੂ ਖਰਚ ਛੱਡ ਕੇ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ 9.35 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 1961-62 ਅਤੇ 1964-65 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਸਾਲ, ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਏਕੀਕਰਣ ਦੀ ਲਾਗਤ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਏਕੀਕਰਣ ਫੀਸ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਅਤੇ 1949 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 14 ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਚਾਰ ਮਾਮਲੇ ਹੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਤੋਂ 4 ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਕਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੰਗੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ 6ਵੇਂ ਵੱਡੇ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ 9 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਚਤ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਵਿੱਚੋਂ 4 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮੰਚ ਹੈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਜ ਸ਼ਾਸਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

583

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜੇ 'ਤੇ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਧਨਵਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਖੇੜਕੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫਾਰਮ ਵੇਸਟਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23-ਏ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ, ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ "ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ" ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਲਈ।- " ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ

ਵਿੱਚ "ਪਿੰਡ ਭਾਈਚਾਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਫਾਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਕਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪਿੰਡ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੰਚਾਇਤ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਧਨਵਾਨਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁੜ ਵੰਡ। ਦੂਜੀ ਆਧਾਰ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਰਹਿਤ ਹੈ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੀਜੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 13 ਉਸ ਆਈਟਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਵਾਢੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਤੋਂ 4 ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਕੀਮ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰੇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ। ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1953 (1953 ਦਾ ਐਕਟ 4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਧਨਵਾਨਪੁਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੱਕਦਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦੀ ਮਦ 13 ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜੋ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ, ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ

584

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 1

ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਆਈਟਮ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ

ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ (ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦਾ 1) ਕਾਰਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸਰਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਨਰ-ਵੰਡ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦਾ ਪੜਾਅ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੜ-ਵੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਾਰੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਉਸੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਫਸਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਲਈ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਨਰ-ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਪਿਛਲਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਵਾਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਵੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੀਮ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਾਢੀ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਥੇ ਸਕੀਮ ਦੀ ਆਈਟਮ 13 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੜ-ਵੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਾਰੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਠੱਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਨੇ ਸਾਰੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 522 / 1965 ਵਿੱਚ 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਕੀਮ ਦੀ ਮੱਦ 13 ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਅਸਰ ਫਿਰ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਤੋਂ 4 ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 19 ਅਤੇ 20 ਜੂਨ 1964 ਨੂੰ ਮੁੜ-ਵੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵੰਡ, ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਏਕੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੜ-ਵੰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 13 ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਧ ਆਈਟਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਾਹਤ ਦੀ ਕੋਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਖਰੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਫੀਸ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਦਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ

"28. (1) ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ।"

1949 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 14. ਉਪ-ਨਿਯਮ (1), ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"14. (i) ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਿੰਡ-ਵਾਰ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਜਾਂ ਘਿਰ ਮੁਮਕੀਮ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਵੱਟਬੰਦੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 7-8-0 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਵਾਟਬੰਦੀ ਕੰਸੇਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਫੀਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਆਪਹੁਦਰੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਖਣਾ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। . ਇਹ ਦਲੀਲ. ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 28 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕਸੁਰਤਾ ਫੀਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਧਾਰਾ 28 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਾਸ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੇਸ ਆਧਾਰ ਦੇ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਦਰ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਇਕਸੁਰੀਕਰਨ ਫੀਸ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕਸੁਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਦਰ 'ਤੇ ਇਕਸੁਰੀਕਰਨ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਉਤਪਾਦਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾੜੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਮੁੜ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਯਮ 14 ਇਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ

586

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 1

22 ਜੁਲਾਈ 1949 ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 698 'ਤੇ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼, 1949 ਦਾ ਖਰੜਾ ਹੈ। ਡਰਾਫਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 14 ਇਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ-

"14. ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ-

- (i) ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ
- (ii) ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਕੀਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਰੇਕ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ ਕੇ, ਜਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਸਟ ਮਾਲੀਏ 'ਤੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖਰੜੇ ਨੂੰ 1949 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 5426-ਡੀ-51/117, ਮਿਤੀ 11 ਅਤੇ 14 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 18 ਜਨਵਰੀ, 1952 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 49 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਸੋਧ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਕਸਾਰ ਫੀਸ ਦੀ ਦਰ 4 ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਖਰੜਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਬਾਰੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਧਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾ ਸਕਣ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਇੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਨ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ, ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਕਸੁਰਤਾ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਬਰ ਦੀ ਉਸੇ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ

ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਇਸ ਮਾਪਦੰਡ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਨਿਯਮ 14 ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ

587

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਉਸ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਹੱਕਦਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਨਾ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਦਰ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਹੈ। ਪੁਨਰਵਿਭਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਰੇਕ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਣਨਾ ਓਨੀ ਹੀ ਸਧਾਰਨ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਲੀਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰੀਕਰਨ ਫੀਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 14 ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1953 (1954 ਦਾ ਯੂ.ਪੀ. ਐਕਟ 5) ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਏਕੀਕਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਲਾਗਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ। ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅੱਧਾ ਅੰਤਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27-ਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਫਿਰ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਅਸਲ ਲਾਗਤ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਸ ਵਾਧੂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ 1949 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (vi) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਵਾਧੂ ਲਾਗਤ ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ।

ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜ਼ੀ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਦਾ ਇਹ ਪੱਖ ਵੀ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਵਾਧੂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ 1 ਤੋਂ 4 ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਏਕੀਕਰਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

588

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 1

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦ ਹਿੰਗੀਰ-ਰਾਮਪੁਰ ਕੋਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਟੈਕਸ ਨਿਰੰਤਰ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਫੀਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੈੱਸ ਸੰਯੁਕਤ ਫੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਤੋਂ 4 ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਨਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਫੀਸ ਸੰਯੁਕਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਆਮ ਬਜਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਅਸਾਧਾਰਨ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਤੋਂ 4 ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਬਜਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਮੋੜ ਸਕੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕਸਾਰ ਫੀਸ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ-1 ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1961-62 ਅਤੇ 1964-65 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਸ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਖਰਚਾ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਏਕੀਕਰਨ ਫੀਸ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੁਧੀਦ੍ਰ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੈਸੂਰ (2) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੀਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਫੀਸ ਦੀ ਫਲੈਟ ਦਰ ਨਾਲ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੋਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਏਕੀਕਰਨ ਫੀਸ ਟੈਕਸ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਫੀਸ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਐਸ.ਗਰੇਵਾਲ, ਵਕੀਲ, ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 459

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਐਸ.ਸੀ. 966,

589

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.)

ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਕਿ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਫੀਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਉਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ- ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1949 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 14 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਕੀਕਰਨ ਪ੍ਰੋ- ਸੀਡਿੰਗ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਲਕ ਵੀ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਕੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਕਸਾਰਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਅਦਾ ਕਰਦੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਸਧਾਰਣ ਕਾਰਨ ਲਈ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਲਕੀਅਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ- ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਹੱਕ-ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮਾਲਕ ਦਾ ਜੋ ਠੋਸਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ-ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਚਕਾਰ ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਆਖਰੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ, ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਫੀਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਲੇਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

#ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਦੁਆਰਾ: ਸਰਵੇਸ਼ ਸਰਮਾ